

Obsah

1	Venkovská turistika a agroturistika	- 11 -
1.1	Venkovská turistika	- 11 -
1.2	Agroturistika	- 11 -
1.2.1	Význam agroturistiky pro farmu a farmáře	- 12 -
1.2.2	Význam agroturistiky pro turisty	- 12 -
1.2.3	Význam agroturistiky pro krajinu a region	- 13 -
1.2.4	Negativní vlivy cestovního ruchu na krajinu a životní prostředí .	- 13 -
1.2.5	Opatření k ochraně přírody před živelným CR a rekreací	- 14 -
1.3	Hipoturistika	- 14 -
1.3.1	Rozdělení hipoturistiky	- 15 -
2	Srovnání s pěší a cykloturistikou:	- 17 -
3	Výběr koně a výbava pro jezdce	- 18 -
3.1	Výběr koně	- 18 -
3.2	Výstroj koně	- 18 -
3.3	Výstroj jezdce	- 19 -
3.4	Očkování	- 21 -
4	Jezdecká infrastruktura	- 22 -
4.1	Výhody zřízení jezdeckých stezek	- 22 -
4.2	Ekonomický přínos	- 23 -
4.3	Vliv pohybu koní z hlediska turistické atraktivity území	- 23 -
5	Zásady pohybu po jezdeckých stezkách na území České republiky	- 25 -
6	Jezdecké trasy a různé povrchy	- 26 -
6.1	Z hlediska koní	- 26 -
6.1.1	Tvrký povrch	- 26 -
6.1.2	Pružný povrch	- 27 -
6.1.3	Měkký povrch	- 28 -
6.1.4	Hluboký povrch	- 29 -
6.1.5	Sypký povrch	- 30 -
6.2	Z hlediska přírody	- 31 -
7	Hierarchické schéma sítě hipostezek	- 32 -
7.1	Páteřní síť	- 32 -
7.2	Regionální cesty	- 32 -

7.3	Lokální cesty a okruhy	- 32 -
7.4	Situace v Libereckém kraji	- 33 -
7.5	Stanice	- 34 -
7.5.1	Minimální požadavky na jezdeckou stanici	- 34 -
7.6	Úvaziště	- 34 -
7.7	Informační panely	- 35 -
8	Metodika značení jezdeckých stezek	- 37 -
8.1	Pravidla značení jezdeckých stezek	- 37 -
8.1.1	Návrh trasy	- 37 -
8.1.2	Umístění značek	- 38 -
8.1.3	Rozměry	- 38 -
8.1.4	Směrovky a tabulky	- 39 -
8.1.5	Barva a číslo trasy	- 39 -
8.1.6	Jízdárenské okruhy	- 40 -
8.1.7	Městské jezdecké okruhy	- 40 -
9	Provoz a údržba	- 42 -
10	Možnosti financování	- 43 -
11	Popis jezdecké stezky na Frýdlantsku	- 45 -
11.1	Popis zajímavých míst na trase:	- 45 -
11.1.1	Historické objekty	- 45 -
11.1.2	Přírodní zajímavosti	- 46 -
11.1.3	Kulturní zajímavosti	- 46 -
11.1.4	Kulturní zajímavosti	- 46 -
11.2	Profil trasy	- 47 -
12	Popis návrhu trasy	- 48 -
12.1	První úsek	- 48 -
12.2	Druhý úsek	- 52 -
12.3	Třetí úsek	- 55 -
13	Spolupráce s JSLK	- 61 -
14	Spolupráce s MASiF	- 62 -
15	Spolupráce s E-rozvojem	- 64 -
16	Závěr	- 65 -
17	Zusammenfassung	- 67 -
18	Seznam použitých zkratk	- 68 -

19	Přehled použité literatury a zdroje informací	- 69 -
20	Seznam příloh	- 70 -

0 Úvod

K napsání této práce mě vedla především velká láska ke koním. Kůň mě poprvé uchvátil už jako čtyřletou. Tenkrát jsem prvně viděla svět z koňského hřbetu. Dneska už ani nedokážu říct, proč právě toto bylo tak ohromující. Tento na první pohled obyčejný zážitek ovlivnil mé další počínání.

Na základní škole jsem pravidelně navštěvovala několik stájí v okolí mého bydliště. Není proto divu, že i výběr mé střední školy se ubíral tímto směrem. Lákalo mě získání licence jezdce a celkově jsem si přála ochutnat závodní atmosféru. Střední zemědělská škola v Lanškrouně má očekávání splnila. Po úspěšném absolvování studijního oboru Chov koní a jezdeckví jsem se vrátila zpátky do Hejnic, městečka v podhůří Jizerských hor, kde jsem vyrůstala.

A právě zde se zrodila nová myšlenka. Při jednom z přejezdů mezi Jizerskými horami a Krkonošemi jsem si uvědomila, že právě takhle chci ve volném čase jezdit. Oslovily mě právě delší vzdálenosti, na které musí být kůň dobře připraven. Zároveň je však důležité značení a kvalita daného povrchu. Toto putování mě natolik fascinovalo, že jsem se rozhodla tento způsob pohybu a poznání podporovat.

Téma je v teoretické části teprve v začátcích. Inspiraci mi poskytly jiné kraje a regiony, kde již mají značené stezky zanesené do map i zakreslené v terénu. Myslím si, že je to nadějná příležitost pro cestovní ruch a na Frýdlantsku i výzva pro přeshraniční spolupráci.

V současné se této problematice věnuje kniha ing. Marie Stříbrné „Venkovská turistika a agroturistika“ vydaná roku 2005 v Praze. Dále je k zakoupení od ing. Mileny Andrlové „Na koni křížem krážem po Česku“, kde nás autorka inspiruje k putování po již vytvořených nebo nově vznikajících jezdeckých stezkách. Publikace obsahuje i informace a kontakty na ubytování pro jezdce a ustájení pro koně. Je doplněna zajímavými fotografiemi, včetně návštěvy historických objektů. Brožovaný sborník referátů „Hipoturistika jako forma

rekreace, lesní hospodářství, ochrana přírody a krajiny, fakta a střety“ nás seznamuje s již vzniklými problémy. Jako přílohu zde můžeme najít dotazník pro jezdecké stanice a souhlas pro majitele pozemků, přes které by stezka vedla. Je zde také referát o využití chladnokrevných koní. Také jsem pracovala s metodikou vypracovanou Mgr. Karlem Markvartem (KČT) a Lenkou Kerumovou (o. s. Jezdecké stezky) v březnu 2003.

Hipoturistika je již dnes předmětem nabídky cestovního ruchu, například cestovní kancelář Kudrna nabízí Putování po rančích orlického podhůří, indiánské táboření s jízdou na koni či putování na koních pro začínající jezdce aneb v sedle krásnou přírodou, kde vládne Rampušák¹. Informace lze také získat na výstavišti v Lysé nad Labem, kde se každoročně v září koná výstava Kůň. Některá informační centra nabízí letáky o hipoturistice. Informace jsou však často neúplné a celkově nedostačující. Výjimkou je informační centrum v Žamberku, které si vysloužilo pochvalu, protože mělo ucelené a přesné informace.

Budování a značení stezek není součástí nabídky cestovního ruchu a iniciativy v této oblasti s turistickými informačními centry zpravidla nespolupracují. Jezdecké stezky a hipoturistika se přitom nabízejí jako vynikající doplněk cestovního ruchu, vydávání map stezek a vše s nimi související jsou pozitivní propagací regionu. Vedle kladných stránek je třeba zmínit problémy, které mohou vzniknout tam, kde značení stezek nebylo doprovázeno jednáním s vlastníky pozemků a dotčenými orgány (např. ochrana přírody). Překážkou některých stezek jsou i omezující limity území.

Cílem mojí práce bude najít trasu svým povrchem vhodnou pro koně a zakreslit ji do mapy. Na základě pověření od občanského sdružení Jezdecké stezky

¹ Rampušák je horský duch, vládce a ochránce Orlických hor, obdoba Krakonoše v Krkonoších. Rampušák je odpovědný za počasí, je patronem sportovců a Horské služby a vládne nad horami v zimě, zatímco v létě přebírá vládu princezna Kačenka, která chrání přírodu a má blíže k dětem, k nimž promlouvá hlavně v pohádkách.
Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rampu%C5%A1%C3%A1k>

Libereckého kraje se budu řídit ucelenými standardy pro vznik jezdecké stezky.

Ke vzniku jezdecké stezky je potřeba

- fyzické zjištění v terénu
- zjištění majitelů pozemků
- získání jejich souhlasu k budoucímu vyznačení stezky, což by si zajišťovalo již občanské sdružení, protože není možné v takto krátkém časovém úseku udělat všechno a ještě získat finanční prostředky na realizaci.

Tato práce má praktický výstup v podobě přípravy stezky k vyznačení v co nejvyšší míře, abychom si již brzy mohli vychutnat jízdu Libereckým krajem. Podle jednoho arabského přísloví je nejkrásnější pohled na svět z koňského hřbetu a já tomu pevně věřím!

1 Venkovská turistika a agroturistika

1.1 Venkovská turistika

Na venkovskou turistiku i agroturistiku je mnoho názorů, proto jsem vybrala ty, které to nejvíce vystihují.

„Venkovská turistika je cestovní ruch, který se odehrává na venkově. Využívání půdy souvisí především se zemědělstvím, lesnictvím a ochranou přírodních lokalit.“²

„Má mnoho podob. Zahrnuje dovolenou s ubytováním na farmách (agroturistiku), obsahuje i dovolenou v přírodě, ekoturistiku, dovolenou s pěší turistikou, horolezectví, jezdeckví na koni, dobrodružství, sportovní zdravotní turistiku, myslivost, rybaření, cesty za poznáním, turistiku za uměním a dědictvím minulosti a v některých oblastech i etnickou turistiku.“³

1.2 Agroturistika

„Agroturistika je forma venkovské turistiky. Její výjimečnost spočívá v přímém spojení turistů a návštěvníků se zemědělským prostředím (pole, louky, lesy, rybníky v majetku zemědělského podnikatele. Slouží jako doplňkový příjem.“⁴

„Cestovní ruch představuje v současné době jedno z nejprogresivnějších odvětví světové ekonomiky. Jeho příjmy jsou vyšší než příjmy z naftového a automobilového průmyslu, vytváří nejvíce pracovních míst.“

Proto máme snahy přenést z vyspělých oblastí do zaostalých. Na venkově se agroturistika přímo nabízí. A jako každý cestovní ruch, má pozitivní a negativní stránky.“¹

² Stříbrná, Marie. Venkovská turistika a agroturistika, 2005, str. 7 – 8

³ Stříbrná, Marie. Venkovská turistika a agroturistika, 2005, str. 29

⁴ Stříbrná, Marie. Venkovská turistika a agroturistika, 2005, str. 7 – 8

1.2.1 Význam agroturistiky pro farmu a farmáře

- „Vedlejší finanční příjmy
- Nové pracovní příležitosti
- Zhodnocení stávajícího majetku
- Pro poskytnuté služby si hosté přijdou sami
- Pozitivně působí na rozvoj lidské tvořivosti a činorodosti – možnost seberealizace
- Dává příležitost individuálním aktivitám jako při nabídce cestovního ruchu, tak při jeho realizaci
- Zvýšená konkurenceschopnost farmářovy usedlosti
- Tuzemská i zahraniční klientela (jazyková bariéra)
- Odbyt zemědělských surovin, výpěstků a výrobků (mléko, sýry, ovoce, zelenina)

1.2.2 Význam agroturistiky pro turisty

- Únik z města, před stresem normálního života
- Zážitky z přírody
- Přímý kontakt s domácími a hospodářskými zvířaty
- Možnost vzít si s sebou domácího mazlíčka
- Přátelské prostředí – rodinné zázemí
- Seznámení se s krajinou, místní kulturou, zvyky, tradicemi a lidmi
- Seznámení se s chodem farmy, statkem, zemědělstvím
- Možnost zábavy pro dospělé i děti
- Zotavení a klid
- Možnost pomáhat s drobnými pracemi
- Sportovní vyžití – jízdy na koních, pěší i cykloturistika, koupání, rybaření, lov, fotografování

1.2.3 Význam agroturistiky pro krajinu a region

- Rozvoj cestovního ruchu – cestovní ruch je tzv. motorem malého a středního podnikání na vesnici – turistika dokáže vyvolat ekonomické oživení celých regionů
- Optimální doplňování podnikání v cestovním ruchu s aktivitami v zemědělství, lázeňství, potravinářském průmyslu, řemeslné výrobě a ve službách.
- Přispívá ke krajinotvorbě
- Navrácení vztahu člověk a krajina, člověk a zvěř
- Eliminace negativních dopadů hromadně organizované turistiky
- Vznik nových pracovních příležitostí
- Přispívá k rozvoji vesnice, obce, regionu vedle provozování ubytovacích služeb, také zprostředkování stravovacích služeb
- Propagace daného území pro širokou veřejnost⁵

1.2.4 Negativní vlivy cestovního ruchu na krajinu a životní prostředí

„Cestovní ruch a rekreace se v krajině projevuje řadou negativních vlivů:

- Zábor zemědělské a lesní půdy, výstavba objektů a zařízení CR. Často dochází k otevírání a rozvolňování lesních porostů, které jsou pak více vystaveny účinkům mrazu, větru a dalším povětrnostním činitelům.
- Ohrožení zdrojů pitné vody.
- Poškozování vzhledu krajiny a znečišťování krajiny skládkami pevných odpadů.
- Zvýšené nebezpečí požáru – dřevěné rekreační domky a chalupy stojí často v blízkosti lesa nebo přímo v lese. Často dochází k vypalování staré trávy.
- Poškozování půd rostlinstva sešlapáváním – snižuje se pórovitost, trpí bylinný porost, kořeny stromů, ve svažitém terénu se vyšlapávají zkratky, uvolňuje se a strhává se drn a následkem toho dochází k vodní erozi.

⁵ Agroturistika – sešit SZeŠ Lanškroun, 4. ročník, str. 4-5

- Poškození lesních porostů při sběru hub, lesních plodů, při lyžování mimo lyžařské trasy.
- Krádeže dřeva, sazenic a lesních stromků.
- Hubení, odchyt, přemísťování chráněných druhů živočichů.
- Rušení lesních živočichů hlukem, pohybem lidí v terénu.
- Poškození přírody a krajiny provozem motorových vozidel, vjíždění motorových vozidel do lesa, zamořování přírody výfukovými plyny, znečišťování půd a vod pohonnými látkami.
- Nadměrná koncentrace CR a rekreace – např. Krkonoše, Alpy, Tatry.
- Poškození estetického vzhledu krajiny – chatové osady a zahrádkářské kolonie jsou mnohdy architektonicky nevhodné a provizorní stavby, podílející se na estetické devastaci krajiny.

1.2.5 Opatření k ochraně přírody před živelným CR a rekreací

V zájmu ochrany krajiny a životního prostředí je třeba iniciovat podporu formou:

- Státními dotacemi zemědělcům a obcím na rozvoj agroturistiky
- Zakládání příměstských lesů, rekreačních luk a městských parků
- Zřizování oblastí klidu a přírodních parků se značením turistických a cyklistických stezek
- Vyhlášením nejceněnějších a nejzachovalejších přírodních oblastí národními parky a chráněnými krajinnými oblastmi se zvláštním řádem pro návštěvníky
- Vybudováním sítě sociálních zařízení a služeb s parkovišti⁶

1.3 Hipoturistika

„Hipoturistika a s ní související infrastruktura jezdeckých tras a objektů je nová, dynamicky se rozvíjející forma rekreace, kterou lze obohatit možností trávení volného času všech skupin obyvatel v souladu s přírodou.

⁶ Skripta z agroturistiky, str. 7

Turistika na koni (hipoturistika, jezdecká turistika) nabízí ideální možnost spojení zdravého využití volného času v přírodě, budování vztahu ke zvířatům, ke krajině a k ochraně životního prostředí.

Rekreaci rozumíme aktivní způsob využití volného času ve smyslu harmonického rozvoje osobnosti ve všech oblastech – sociální, psychické a somatické. Se stoupající poptávkou a nabídkou význam rekreace v Čechách neustále roste.

Jezdectví je kromě sportu v současné době také stále více vyhledávanou formou relaxace a aktivní trávení volného času.

Jezdecká turistika patří k tzv. měkké turistice, která se snaží při svém provozování harmonizovat potřeby turistů a místního obyvatelstva, neničit přírodu ani kulturní unikátnost místa. Podle toho se většinou jedná o malé skupinky jezdců, maximálně 10 koní ve skupině.⁷

1.3.1 Rozdělení hipoturistiky

„Většina potencionálních jezdců žije ve městech, proto také odtud přicházejí podmínky k vybudování sítí jezdeckých stezek a příslušenství k nim. rozděluje hipoturistiku na tři základní formy:

- „Vycházky na koni – jízda v terénu trvající 1-4 hodiny, při kterém se překoná vzdálenost 7-30 km, a které má svoji složku pohybovou, technickou a poznávací. Na vycházky se nevyžaduje žádná speciální výstroj koně. Pokud je v plánu přestávka, pak snad jediné ohlávka a vazák.
- Výlety a túry – cesty trvající zpravidla celý den. Překonána je vzdálenost od 30 do 70 km. Mají všechny obsahové složky, důraz je kladen zejména na složku pohybovou a poznávací.

⁷ Hipoturistika jako forma rekreace, str. 5

- Putování na koni – hovoříme o něm, pokud je spojeno několik celodenních túr do jednoho celku. Svoji dominantní roli má složka poznávací. Je organizačně náročné a je k němu potřeba zázemí služeb na trase. Putování může být organizované hvězdicově nebo řetězově.

Organizačně náročnější je řetězové putování, protože vyžaduje přepravu potřebného vybavení.

Součástí jezdecké turistiky mohou být i její soutěžní formy, jako jsou zápočtové testy a výkonnostní odznaky či pomocné distanční jízdy, dostihy nebo westernové hry.“⁸

Toto jednoduché rozdělení forem hipoturistiky nám zároveň ukazuje, jakým způsobem je vhodné vytvářet cestovní podmínky a druhy jezdeckých tras. Z těchto požadavků také vychází základní rozdělení cestní sítě pro hipoturistiku.

⁸ Hollý, Karol. Jezdecká turistika, str. 9

2 Srovnání s pěší a cykloturistikou:

Jezdecké turistika, pěší turistika a cykloturistika jsou podobně rychlé způsoby putování krajinou. Řadí se k šetrným formám turistiky.

Tabulka č. 1 Porovnání jezdecké turistiky s pěší a cyklo turistikou

	Pěší turistika	cykloturistika	hipoturistika
Rychlost pohybu	Pomalejší	Rychlejší	Rychlejší
Ohledy na roční dobu	Ne	Ano	Ano
Bezpečnost		Přilba doporučena, do 15-ti let povinná	Přilba doporučena, do 18-ti let povinná
Náklady	Nízké	Střední	Vysoké
Při neznalosti terénu	Může jít dál	Může jet dál nebo jít pěšky vedle kola	Většinou se musí vrátit (ohradník)
Odklizení trusu po koni			Nutné
Odpočinek	Téměř kdekoliv	Téměř kdekoliv	Potřebuji úvaziště
Dodržování zásad a pravidel	Především v CHKO, NP	Především v CHKO, NP	Nutné celoplošně
Vhodná výstroj		Pumpička a lepicí sada	Sedlové brašny
Zajištění ubytování	Není nutné	Není nutné, ale je to výhoda	Téměř nutné, pro koně zajistit krmení a ustájení

Zde je dobře viditelné zvýšení náročnosti, pokud jde pěší turista, jede cykloturista nebo jezdec na výlet.

3 Výběr koně a výbava pro jezdce

3.1 Výběr koně

Výběr koně hraje důležitou roli. Nepsaným pravidlem je, že více toho jezdci najezdí na koni zapůjčeném než vlastním. V turistických jízdárnách se většinou jedná o níže uvedená plemena či křížence.

Kohoutková výška se zpravidla pohybuje okolo 145 – 160 cm.

Mezi hlavní vlastnosti, které by kůň měl mít, patří: klidný a vyrovnaný charakter, měl by se snášet s ostatními koňmi, nenáročný na stravu a velice důležité je, aby byl zvyklý na uvazování. Měl by mít zdravé nohy a záda.

Nejčastější plemena jsou: hucul, hafling, shagya arab, appalosa, quarter horse, paint horse, dále se setkáváme s kříženci chladnokrevných plemen: českomoravský belgik, norik, slezský norik.

3.2 Výstroj koně

Na delší vyjížďky mohu i z vlastní zkušenosti potvrdit, že lépe se cestuje ve westernovém sedle, nežli v anglickém. Proto se zaměřím spíše na western, když o anglickém typu ježdění se také zmíním.

Westernové sedlo je pohodlnější pro jezdce i pro koně, rozkládá jezdcovu váhu rovnoměrněji a má lépe řešené úvazky a úchyty pro uvázání výstroje a uchycení sedlových brašen. Další velkou výhodou westernového sedla je, že jezdec nepotřebuje žádnou speciální výbavu, na rozdíl od anglického typu ježdění. Mezi typem je sedlo australské, je pohodlné a má kroužky na uchycení výbavy. Pro turistiku je možno využít i vojenské sedlo, které bylo vyvinuto pro vojáky. V dnešní době se od tohoto staršího, ale kvalitního typu sedla upouští.

Další nedílnou součástí je uzdečka s otěžemi, pomocí kterých jezdec koně ovládá. Kůň má v hubě udidlo.

Dále potřebujeme ohlávku a vodítko nebo dlouhé lano k uvázání koně. Výběr obojího ukazují praktické zkušenosti a výchova koně. Použití dlouhého lana může být nebezpečné, neboť se kůň může snadno zamotat. Někteří koně potřebují horolezecké lano i karabinu, aby se neurvali, jiným stačí obyčejná ohlávka a další, zpravidla westernoví jezdci používají provazovou, tzv. „parelliho“ ohlávku. Již jsem se setkala v praxi i s pouty na koně.

Obr. č. 1 Pouta na koně

3.3 Výstroj jezdce

Jezdec je obvykle ustrojen do pohodlných kalhot, nízkých nebo vyšších bot, které u zkušených jezdců mohou být doplněny špornami. Kalhoty mohou být překryty dlouhými legínami, které chrání před zimou a deštěm. Jezdcevu košili může doplnit šátek a praktická vesta s kapsami na drobnosti. V nepříznivém počasí využijeme dlouhý kabát, tzv. „australák“. Westernový styl podtrhne nepromokavý klobouk.

Obr. č. 2 Výstroj jezdce ve westernovém stylu, kůň plemene quarter horse

Obr. č. 3 Výstroj jezdce s australským kabátem, kůň plemene hafling je vybaven i sedlovými brašňami

Již si příliš nedovedu představit, že bych cestovala v jezdeckých kalhotách celokoženým sedem, bezpečnostní vestou, přilbou a několika reflexními prvky ve výstroji. Anglické sedlo není pro delší putování uzpůsobené, nicméně využít se také dá.

Obr. č. 4 Výstroj jezdce v anglickém stylu, je vybaven přilbou a bezpečnostní vestou. Kůň plemene hucul nese anglické sedlo s brašnami.

3.4 Očkování

Pro koně je povinné očkování proti chřipce a tetanu. Dále je dobré mít vyšetření krve na infekční anémii. Tato uvedená očkování má kůň zapsán v modrém průkazu koně⁹. Při delších vyjížďkách nebo putování je dobré vzít si jej s sebou, neboť jezdecké stanice mají nárok na kontrolu těchto údajů. V neposlední řadě by měl kůň být pravidelně odčervován.

Pro jezdce je povinné pouze očkování proti tetanu.

⁹ Modrý průkaz vystavuje ústřední evidence koní po narození hříběte. Velikostně připomíná sešit A5. Jsou tam údaje o koni (datum a místo narození, původ, číslo průkazu), grafický popis, změny majitele. Během koňského života se tam zapisuje očkování koní (chřipka, tetanus). Kůň, který překročí hranice kraje, by měl mít negativní vyšetření krve na infekční anémii. Průkazy se kontrolují především na závodech a svodech. Jezdecké stanice mají také právo na kontrolu těchto údajů. Pokud jsou neúplné, nemusí koně do hospodářství vpustit.
Zdroj: Chov koní - sešit SZeŠ Lanškroun, 4. ročník, str. 15

4 Jezdecká infrastruktura

„Z pohledu jezdce má volná jízda v krajině na koně velmi pozitivní účinky, učí jej nejen chůzi po různých druzích povrchů včetně průchodu vodou a zlepšuje jeho kondici při překonávání terénních nerovností, má kladný vliv i na psychiku a zvyšuje vyrovnanost v nečekaných situacích.

Česká krajina je silně fragmentována překážkami přírodního charakteru, jako jsou vodní toky a plochy, prudké svahy, skály a strže, ale také s antropogenními prvky v krajině představovanými frekventovanými rychlostními silnicemi či zástavbou. Vznikají tak riziková místa při křížení tras s vozovkami, případně jejich využívání pro krátké úseky. Respektovat je třeba pásma hygienické ochrany vod a zvláště chráněná území, v nichž platí omezení.

Všem těmto problémům se při navrhování snažíme předejít nebo je řešit, abychom tak směřovali k trvale udržitelnému využívání krajinného prostoru. S dalšími problémy se setkáváme při konfrontaci hipoturistiky s majiteli a nájemci pozemků, se zemědělskými a lesními hospodáři. V neposlední řadě se setkáváme s jinými uživateli cest, ať už jde o rekreační (turisté a cykloturisté) nebo jiné využití, jako je provoz na silnicích.“¹⁰

4.1 Výhody zřízení jezdeckých stezek

- „Jezdci budou preferovat z řady důvodů (jistota průchodnosti terénu, snazší orientace, větší informovanost o okolní krajině) značené stezky před nevyznačeným terénem
- Bezpečný pohyb jezdců a koní (vyloučení přechodů přes nebezpečná a neprostupná místa)
- Předchází se škodám způsobeným jezdci, kteří by díky bloudění (nebo z neukázněnosti) zvolili jízdu porostem, přes zemědělské kultury nebo pastviny

¹⁰ Hipoturistika jako forma rekreace, str. 6

- Zvýšený komfort vybavení pro koně na stanicích (kruhové ohrady, úvaziště) mimo sezónu významně zlepší podmínky pro místní majitele koní – provozovatele stanic
- Významné prodloužení turistické sezóny (pro turistiku na koni je nejvhodnější jaro a podzim)

4.2 Ekonomický přínos

Ekonomický přínos přináší turistika na koni jak pro stanice, tak pro další obyvatele a služby v okolí stezky, např.

- Zvýšení tržeb pro provozovatele stravování a občerstvení, dopravce koní
- Zvýšení odbytu krmiva od místních zemědělců, využití služeb místních veterinářů, podkovářů
- Patevní využití nevyužitých ploch

4.3. Vliv pohybu koní z hlediska turistické atraktivity území

- Zkušenosti ukázaly, že pouhý pobyt koní turistů na stanicích výrazně zlepšuje atraktivitu míst i pro ostatní hosty, především rodiny s dětmi
- Při promyšleném vedení stezek setkání s koňmi oceňují i pěší turisté, fotografové a další milovníci romantiky a historie
- Návštěvníkům – jezdcům je umožněno rozsáhlé pozorování zvěře v přírodě – zvěř se jezdce na koni nebojí ¹¹

„Existují pravidla chování jezdců na hipostezce. Ta sice nejsou zakotvena zákonnou úpravou, jejich porušení nemá právní postih a jsou spíše záležitostí společenské etiky, vytvářejí však pro jezdce na koních nejužší rámeček. Pravidla regulují provoz pro tyto tři zájmové, respektive konfliktní, úrovně v krajinném prostoru:

- Životní prostředí – pravidla pro chování v přírodě, k povrchu stezky, ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

¹¹ Hipoturistika jako forma rekreace, str. 43-44

- Zdraví a bezpečnost – nutnost koexistence všech účastníků na hipostezce, regulace velikosti skupin jezdců, rychlost a styl jízdy.
- Ochrana majetku – zajišťuje provoz na stezce tak, aby nedošlo k ničení soukromého majetku, zanechávání odpadků, znečišťování koňským trusem.

Z těchto důvodů bývá zformulován provozní řád, který pohyb jezdců na stezce reguluje a upravuje. Zatím není domluvena žádná oficiální jednotná verze těchto pravidel. Nalézt můžeme například „Zásady pohybu po jezdeckých stezkách na území České republiky“, které vychází z metodiky projektu „Putování na koni Jihomoravským krajem“ (Jihomoravský kraj ČR, 2006), nebo jihočeský „provozní řád“ z projektu „Turistika na koni“ (2004) a další, které jsou uvedeny na internetových stránkách zabývajících se jezdeckou turistikou.“¹²

¹² Hipoturistika jako forma rekreace, str. 6

5 Zásady pohybu po jezdeckých stezkách na území České republiky

- „Ve vztahu k životnímu prostředí i provozu na stezce jsou nejvýhodnější skupinky tvořené třemi až osmi jezdci.
- Nevjíždějte do luk, polí nebo lesních porostů a nerušte zvěř.
- Dbejte místních omezení a nařízení na některých úsecích stezky (klid pro zvěř, těžba dřeva).
- Buďte ohleduplní k ostatním uživatelům stezek. Upozorněte lidi před sebou, že budete přejíždět, a zpomalte tak, abyste je bezpečně minuli. Chodce míjíme zásadně v kroku, zvláštní opatrnost věnujeme také cyklistům. Předjíždíme výhradně zleva.
- Na frekventované nebo rozbahněné stezce jezděte v zástupu. Buďte ohleduplní k povrchu stezky, který kopyta koní mohou poškodit.
- Cválejte pouze v bezpečných a přehledných úsecích, překážky z důvodu bezpečnosti raději překročte nebo obcházejte. Úzké ohyby cesty projíždějte krokem.
- Pokud se rozhodnete tábořit mimo stanici, učiňte tak na vyhrazeném tábořišti nebo na místě, kde vám to povolil majitel pozemku.
- Chraňte prostředí stezky. Odvezte si s sebou všechny odpadky a nezapomeňte ze stezky odstranit i trus vašeho koně.
- Buďte očima a ušima sítě stezek. Upozorněte stanici na možné problémy (vyvrácené stromy, poškozené značení, vysypané odpadky, sesuv půdy,...
- Volně pobíhající psi na stezku nepatří. Z bezpečnostních důvodů se toto pravidlo vztahuje také na prostor tábořišť a jezdeckých stanic.
- Každý jezdec vjíždí na stezku na vlastní nebezpečí. Pokud při jízdě utrpí újmu nebo úraz daný charakterem prostředí nebo terénu, nemůže požadovat náhradu po vlastníkově lesa či pozemků, ani po žádném dalším zainteresovaném subjektu.
- Mějte na paměti, že ostatní lidé na stezce nemusejí znát koně a jejich reakce. To, jak se zachováte, vytvoří obraz místních jezdců.“¹³

¹³ Andrllová Milena, Na koni křížem krázem po Česku, str. 31

6 Jezdecké trasy a různé povrchy

„Studie jednotlivých povrchů cest a jejich vhodnosti pro vedení jezdecké trasy.

6.1 Z hlediska koní

Tak jako u lidí i u koní je povrch důležitý a může výraznou měrou ovlivnit jejich zdraví a pohodlí. Tvrdý povrch šetří šlachy - šlachový aparát je nejméně namáhaný, ale dlouhotrvající vliv může poškodit klouby. Měkký nebo dokonce hluboký povrch sice šetří klouby, ale namáhá šlachy, může dojít k okulhání koně a jeho následnému vyřazení z provozu.

6.1.1 Tvrdý povrch

- asfalt, zpevněné cesty, dlažební kostky, zámková dlažba, beton, skála, suchá pole a louky

× asfalt:

Obr. č. 5 Ukázka koní na asfaltovém povrchu

výhody:

- šetří šlachy koní,

- lze po něm na krátké vzdálenosti klusat,
- v městské zástavbě nejvhodnější a nejpohodlnější povrch, často jediný možný (nekonfliktní)

nevýhody:

- okovaným koním klouže,
- vlhký či namrzlý klouže všem koním,
- kůň s nákladem se může pohybovat jen krokem,
- většinou jde o povrch silnice: nutná zvýšená opatrnost, či sesednutí a vedení koně

* dlažební kostky, zámková dlažba, beton:

jsou obdobného charakteru, ale namoklé více kloužou.

nevýhody:

- žádný jezdec, který má před sebou dlouho cestu, nebude chtít po takovém úseku jít jinak než v kroku. Takový úsek proto bude nejen dlouhý, ale i nudný, pro jezdce i pro koně.

* skála:

z tvrdých povrchů nejhorší možná varianta, zejména jedná-li se o tvrdší horniny. Nutí jezdce sesednout a koně vést, aby mu ulehčil.

výhody: v závislosti na hornině: pískovec je měkčí, pro koně pohodlný

nevýhody - tvrdší horniny:

- vystupuje-li skála nad povrch, může neokovaným koním, nezvyklým tvrdému povrchu, způsobit otlaky (laicky řečeno jde o modřinu v kopytě, kůň, než otlak ztratí na citlivosti, kulhá)
- neopatrní koně mohou na takovém povrchu zakopávat, klouzat nebo se i zranit
- skalnatý podklad značně zpomaluje rychlost, kterou se jezdci pohybují → stezka bude neoblíbená.

Je-li přílišné sucho, lze za velmi tvrdý povrch považovat i neudržované louky, uježděné polní cesty

6.1.2 Pružný povrch

- lesní cesty, pěšinky, louky, polní cesty, trávníky, hlinitopísčité cesty

Pružný povrch je pro jízdu na koni krajinou ideální. Jde většinou o pěšinky, lesní cesty, cesty vedoucí loukami, travou, listím či jehličím zasypané chodníky.

Obr. č. 6 Ukázka polní cesty – ideální povrch pro koně

výhody:

- šetří koni klouby i šlachy
- možnost pohybu v rychlejším tempu - klus i cval (vítané zpestření)
- příjemné i pro jezdce
- často bývalé úvozové cesty - ideální pro zařazení do stezky

nevýhody:

- za deště mohou rozmoknout a změnit se v hluboké cesty
- u lesních cest jsou určitým nebezpečím vystouplé kořeny, po kterých koně mohou uklouznout
- za deštivého počasí jsou kořeny velmi kluzké, a proto velmi nebezpečné

6.1.3 Měkký povrch

- za měkký povrch lze považovat zavlažovanou nebo namoklou louku, lesní cestu s měkkým podkladem

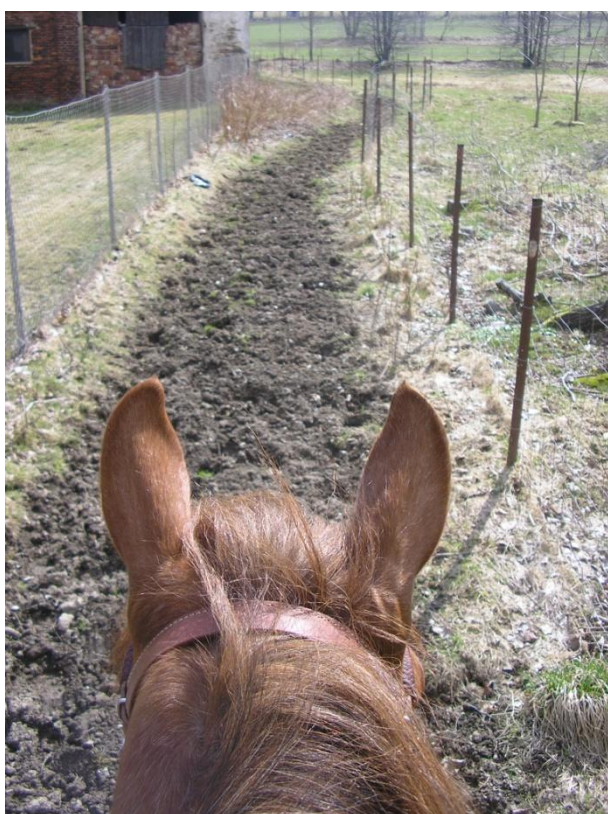
Měkký povrch je rovněž pohodlný a vhodný pro jezdeckou turistiku. Jeho jedinou nevýhodou je nebezpečí podmáčení při déle trvajících srážkách. Měkký

povrch, jindy tak pohodlný, se změní v hluboký a často pro stezku naprosto nepoužitelný a nevhodný. U větších a porostem nechráněných svahů svah za deště klouže.

6.1.4 Hluboký povrch

- podmáčené louky, bahnité výmoly či těžkou technikou porušené lesní cesty, zoraná a mokrá pole, jílovitý povrch, místa, kde se snadno drží voda

Hluboký povrch je takový, kdy se nohy koně boří a kůň se propadá výše jak po spěnkový kloub (první kloub nad kopytem).

Obr. č. 7 Ukázka hlubokého povrchu

výhody:

- nepoužívaný ani pěšími ani cykloturisty, obvykle nevhodný i pro automobily

nevýhody:

- větší námaha pro koně, kteří se do něj boří

- možné nebezpečí zranění z ukrytých kamenů, větví, skla, starých plechovek, železa a jiného smetí z „divokých tábořišť“

Jde-li o část úseku stezky, již lze v bezprostředním okolí obejít či která vzniká jen za určitých klimatických podmínek, lze ji "dočasně uzavřít" a uživatele

upozornit a informovat o důvodu. Pokud lze najít náhradní cestu, měl by být tento úsek úplně vynechán a stezka vedena jinudy.

Vznikají-li na rozměklé půdě louže, které lze vcelku dobře odhadnout pohledem a voda v nich je čirá, kůň jimi projde.

6.1.5 Sypký povrch

- štěrky, písek, kamínky

Písek, je-li vlhký, může se bořit a, není-li hluboký, nemusí pro koně znamenat žádnou vyšší námahu při jeho přecházení. V lese se často nacházejí cesty zpevněné sypaným štěrkem různé velikosti. Není snadné určit, zda je horší štěrk menší či větší, ale menší štěrky jsou obvykle menším zlem a dají se lépe přejít.

výhody:

- šetří půdní podklad

- neudrží se v něm voda

nevýhody:

- nepohodlný a velmi náročný pro překonání pro koně i pro jezdce svou nestabilitou (u větších štěrků)

- nebezpečí vzniku otlaku u koní, vzniku různých zranění od rozseknutí či natržení kůže až po hlubší rány, zaseknutí kamene mezi podkovu a kopyto, nebezpečí olámání kopytní stěny (zejména u neokovaných koní) a vyřazení koně z využívání.

Nedlouhý úsek posypaný velkým štěrkem (řádově několik metrů), lze vždy překonat krokem či sesednutím. Pokud se takový úsek na stezce nachází či má nacházet, bylo by dobré se informovat, zda jde jen o zpevnění úseku lesní cesty pro těžší techniku, či zda jde o některou z fází ve zpevňování cesty. V takovém případě by bylo možné tento úsek do stezky zařadit, nelze-li jinak, neboť bude znamenat zdržení a zvýšenou opatrnost. Je-li takových úseku na stezce více, začnou se jí uživatelé vyhýbat a stezku bude možné dříve či později považovat za "mrtvou" - nikdo ji nebude používat. Z hlediska povozu je takový povrch také nevhodný.

6.2 Z hlediska přírody

Z hlediska přírody a udržování krajiny je nejvhodnější takový povrch, který má pevný podklad, ale jehož horní vrstvy jsou pružné, dobře vsakují vodu a kořeny rostlin jej udržují dostatečně vlhký a pevný, a který je např. chráněn i stromy seshora.

Obr. č. 8 Vhodný povrch z hlediska přírody

Takový povrch nepodléhá snadno erozi, kterou může způsobit časté užívání ať už pěšími, cyklistickými či jezdeckými turisty. Z hlediska ochrany přírody je třeba myslet na povětrnostní vlivy a zvláštnosti jednotlivých ročních období. V létě může být např. hliněný povrch ideální, ale na jaře a na podzim, kdy hodně prší či je sucho, je absolutně nevhodný, protože je buď podmáčený, a kopyta koní jej lehce naruší, nebo je suchý a drolí se - časté užívání může opět vést k narušení horní vrstvy a k jeho erozi.

Pozn. Na rizikových částech (bahnitých, náchylných k erozi) bude třeba stezku vysypat ochrannou vrstvou.¹⁴

¹⁴ <http://www.hippostezky-vc.info/>

7 Hierarchické schéma sítě hiposteze

„Schéma má strukturu o třech úrovních:

Měli by předcházet na konkrétním místě k inspiraci. I občanské sdružení Jezdecké stezky Libereckého kraje se tímto inspirovalo.

7.1 Páteřní síť

Jsou to hlavní cesty přes celou zemi, případně území kraje. Mají nadnárodní význam, na hraničních bodech navazují na již vybudovaná, nebo předpokládaná pokračování v jiných regionech a zemích. V ideálním případě budou jednou spojit celou Evropu. Umožňují a jsou vhodné pro jezdeckou turistiku formou puntování na koni, kdy je jezdec několik dní v terénu a turistická infrastruktura mu zajistí ubytování, stravu a veškerý komfort pro něj i koně. Jejich délka je ve stovkách kilometrů. Je složena z jednotlivých úseků o délce 30 – 70 km, které jsou odděleny koňskými stanicemi.

7.2 Regionální cesty

Jsou jezdecké stezky spojující buď jednotlivé páteřní trasy s lokálními centry hipoturistiky nebo propojující jednotlivé linie páteřní sítě. Mají strategický regionální význam, doplňují turistické možnosti a dotvářejí význam oblasti pro rekreační využití. Snaží se v jezdcích vyvolat zájem o daný region a dopřát mu možnost pobytu v přírodě. Jejich délka je v desítkách kilometrů.

7.3 Lokální cesty a okruhy

Na této úrovni bychom mohli stezky rozdělit na dva okruhy.

Prvním jsou okružní cesty v okolí jezdeckých center. Jsou největším přínosem pro místní poskytovatele jezdeckých služeb. Často složí více pro pravidelnou sportovní jízdu, čemuž odpovídá četnost a frekvence využití.

Druhým typem jsou motivační trasy za určitým cílem (historickými a kulturními památkami, přírodními skvosty), které mohou být odbočkou z trasy páteřní nebo regionální. Jejich význam je spíše rekreační, či dokonce komerční. Délka bývá od několika málo kilometrů k desítkám kilometrů. Mají lokální význam, zájem na jejich vybudování a údržbě je tedy mezi obecními či regionálními institucemi či jezdeckými kluby. „¹⁵

7.4 Situace v Libereckém kraji

Páteřní stezku bychom rádi vytvořili ze Vsi u Černous, konkrétně ze stanice Dvůr Hlaváč, kam je možné přijet se sousedního Polska i nedalekého Německa. Návaznost je do Hejnic. Na této trase by vznikla první stezka v Libereckém kraji, jezdecké stanice v okolí se přihlásily. Úvaziště jsou na vhodných místech vytipovaná. Dále se hledá finanční zdroj a správce. Z Hejnic známe trasu do Albrechtic v Jizerských horách (asi 30 km), dále i do Jablonce nad Jizerou (28 km), odtamtud do Mříčné a napojení do Královéhradeckého kraje je v obci Železnice, kam již jezdecká stezka vede. Celá tato páteřní větev je pro jezdeckou stezku vytipovaná, na řadě je oslovení majitelů pozemků a získání patřičných souhlasů.

Další větev je plánovaná ve směru na Českolipsko, na ranč Malevil. Zástupcem za tuhle oblast je proškolený značkař českých turistů, pan Miroslav Těšina.

O regionálních trasách zatím uvažujeme mezi jednotlivými stanicemi, čím více budou stanice přibývat, tím snadněji se vytvoří.

Okružní cesty v okolí jezdeckých center má vytipovaná každá jezdecká stanice v Libereckém kraji, jejich časová náročnost je zpravidla 1 - 3 hodin. Podle přání turistů a velikosti skupiny se pořádají i delší. Je možné se svézt z Ludvíkova na koni až na nejvyšší horu Jizerských hor na české straně, Smrk.

¹⁵ Hipoturistika jako forma rekreace, str. 6-7

7.5 Stanice

„Jedná se o specifické zařízení sloužící jak jezdcům, tak koním. Jejich provozovateli jsou nejčastěji soukromníci a mají komerční charakter. Svou roli hrají zejména na páteřních hipostezkách nebo jako výchozí bod pro lokální jezdecké okruhy, které tak sami často spravují.

7.5.1 Minimální požadavky na jezdeckou stanici

- Možnost přespání pro 3-4 koně + jezdce
- Pevná ohrada
- Možnost zakoupit seno, jádro
- přístup k vodě
- Možnost provést základní hygienu pro jezdce – alespoň potůček, rybník...
- Možnost postavit stan
- Kontakt na veterináře, kováře, přepravce s vozíkem

Další vybavení zdarma i za úhradu bude vítáno.

Jezdci se budou muset předem ohlásit a zjistit, zda je ve stanici v konkrétním termínu volno.

V mnoha krajích už dnes existují seznamy evidující všechny koňské stanice a služby, které poskytují. Jedná se o různé úrovně ubytování, poskytování stravování, zázemí pro koně jako je sprchování koní, veterinář, kovář, krmení, vazné stání venku či uvnitř, ohrada, stáj, boxy, venkovní či krytá jízdarňa a další. Některé stanice nabízí široké spektrum dalších možností, např. půjčení kola, míčové hry, bazén, hřiště, rybaření, houbaření,...

I Liberecký kraj má vytvořený dotazník pro jezdecké stanice.

7.6 Úvaziště

Je objekt na jezdecké stezce, sloužící ke krátkodobému přivázání koně.

Nejčastěji je budován na vhodném místě, kterým mohou být například místa určená k odpočinku, jako jsou přístřešky, lavičky, altánky, tábořiště,

místa na koupání, brody či „stání“ u restaurací, obchodů, ale také u pamětihodností – hradů, zámků nebo přírodních zajímavostí.

Je to jednoduché dřevěné zařízení sestávající se z masivního břevna o délce 4 m ve výšce 1,0 – 1,2 m, ležící na kůlech upevněných do země a sloužící k uvázání koně.

V zásadě máme 2 typy jednoduchých úvazišť:

Typ A - přímé

Typ B – rohové

Podmínkou pro vybudování je místo dostatečně veliké (předpoklad 5 x 3 m) a bezproblémové z hlediska vlastnictví pozemku. Co se týče nákladů na jejich vybudování, mnohdy na ně přispívají i majitelé služeb, kteří mají o úvaziště zájem. Ti se také zavazují k údržbě a jeho okolí.

Obr. č. 9 Ukázka využití úvaziště

7.7 Informační panely

Poskytují jezdci i ostatním návštěvníkům více informací o stezce, případně síti tras v lokalitě. Jejich umístění je žádoucí na těchto místech:

- Východiště tras

- Křížení páteřní trasy s lokálními okruhy
- Kulturní a přírodní zajímavosti, památky, předměty zvláštní ochrany
- Body panoramatického rozhledu

Splňovat musí parametry stejné jako informační tabule pro pěší. Obvykle se jedná o panely o rozměry 1 000- 1 500 mm šíře a okolo 700 – 1 000 mm výšky. Postaveny jsou na dřevěných podpěrách zapuštěných do země do hloubky 1000 mm. Případně jsou na kovových „U“ nosičích zabetonovaných do země. Vyrobeny jsou z kulatiny nebo hraněného řeziva, z impregnovaného, mnohdy i lakovaného dřeva.

V případě, že v terénu již existují takové prvky, je vhodné dodržet stejné standardy velikosti a úpravy i při budování nových.“¹⁶

Obr. č. 10 Koně u informačního panelu

¹⁶ Hipoturistika jako forma rekreace, str. 7-9

8 Metodika značení jezdeckých stezek

„Metodika značení jezdeckých stezek odpovídá metodice značení pěších tras, a to hned z několika důvodů:

- na stezce se jenom málokdy cválá a zejména při delších jízdách se koně převážně pohybují krokem. Z tohoto důvodu je rychlost pohybu blízká spíše pěšimu turistovi nežli cyklistovi nebo lyžaři
- četnost a výška umístění pěších značek vyhovuje putujícím jezdcům lépe než jiné druhy značení
- při dlouhém putování a v kopcovitém terénu jezdci často vedou koně na ruce, takže výškou odpovídají pěším turistům. Umísťovat značku příliš vysoko by tedy bylo zbytečné.

8.1 Pravidla značení jezdeckých stezek

8.1.1 Návrh trasy

Značené jezdecké trasy navrhujeme tak, aby nevznikal jejich souběh se značenou trasou jiného přesunu (tj. pěší, lyžařskou nebo cyklistickou). Pokud to jinak nejde a souběh je v určitém úseku nezbytný, je možné vyznačit jezdeckou stezku pouze tehdy, když je její šířka v celém souběžném úseku minimálně dva metry (aby se jezdec na koni bezpečně vyhnul jiným uživatelům stezky). Pokud se nejedná o zpevněnou cestu a hrozí nebezpečí poškození povrchu stezky, je

Obr. č. 11 Pohled na výbavu značkaře

současně nutné na obou koncích takového souběhu umístit upozornění pro jezdce. Tato výstraha přikazuje jezdcům vést koně po té straně, která je k tomu určena. Zabrání tak poškození povrchu stezky.

8.1.2 Umístění značek

Značky a šipky jezdeckých stezek umísťujeme ve výšce cca 180 cm nad zemí (viz. příloha č. 8).

V případě souběhu se značenou trasou jiného přesunu je umísťujeme 10 cm nad každou pěší nebo lyžařskou značkou a 20 cm pod každou cykloznačkou. Značky a šipky v terénu malujeme na vhodné objekty způsobem shodným s pravidly umísťování značek a šipek pěších tras. Rovněž hustota značení jezdeckých a pěších tras je shodná.

8.1.3 Rozměry

Jezdeckou značku tvoří bílý čtverec o rozměrech 10 x 10 cm, uvnitř kterého je souměrně umístěn barevný kruh o průměru 6 cm. Šířka mezery mezi bílou a barevnou částí je 0,5 cm. Provedení šipek je shodné se šipkami u místního značení pěších tras. Pro zlepšení viditelnosti na větší vzdálenost (například na druhém konci lučního porostu) můžeme použít i značku větších rozměrů, tzv. volavku.

Obr. č. 12 Jezdecká značka

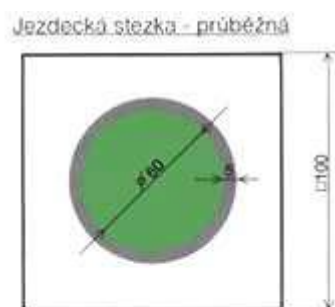
8.1.4 Směrovky a tabulky

Směrovky a tabulky pro jezdecké stezky jsou textově i barevně shodné se směrovkami pěších tras s tím, že v jejich záhlaví je uveden text „Jezdecká stezka KČT“ a v hrotu směrovek je zobrazen kruh, barevně odpovídající dané jezdecké trase. Tyto směrovky a tabulky se umísťují podle pravidel shodných s pravidly umísťování směrovek a tabulek pěších tras. Na společných textačních informačních místech s trasami jiných přesunů jsou směrovky jezdeckých tras umísťovány nad směrovkami pěších a lyžařských tras a pod směrovkami cyklotras.

8.1.5 Barva a číslo trasy

Určení barvy konkrétní jezdecké stezky odpovídá systému barevného odlišení u pěších značených tras. Tzv. „páteřní stezky“ (S-J větve, Z-V větve, tranzit hraniční apod.) jsou značeny červeně, zatímco „vedlejší větve“ jsou značeny modře. Regionální a místní jezdecké trasy, popřípadě odbočky k úvazištím nebo jezdeckým stanicím, označujeme zeleně a žlutě.

Je nutné dbát na to, aby se pokud možno nekřížily jezdecké stezky téže barvy, či aby se hlavní větve tranzitu při svém rozdělení nebo dalším dělení nerozdělily na barevně stejně značené stezky.

Každé nové značené jezdecké stezce je přiděleno její celostátně platné třímístné evidenční číslo, které odpovídá její barvě: červené trasy č. 101 – 299, modré trasy č. 301 – 499, zelené trasy č. 501 – 699 a žluté trasy č. 701 – 899. Barvu i evidenční číslo nově plánovaným trasám centrálně přiděluje pověřený pracovník Sekce značených stezek Rady značení KČT.

Obr. č. 13 značení jezdecké průběžné stezky a jezdeckého okruhu

8.1.6 Jízdárenské okruhy

Jízdárenské okruhy (pro komerční jezdeckou turistiku) budou značeny barevným symbolem podkovy v bílém čtverci o vnějším rozměru 10 x 10 cm. Tyto okruhy nemají evidenční číslo, nevybavují se směrovkami ani tabulkami a značkaři KČT je značí a provádějí jejich údržbu pouze na základě Dohody o provedení práce, uzavřené mezi majitelem stáje a příslušným značkařem, na základě které jim budou uhrazeny všechny náklady (tj. materiál, cestovní náklady i práce).

8.1.7 Městské jezdecké okruhy

Městské jezdecké okruhy jsou jezdecké stezky vedoucí městem. Pokud zapadají do koncepce tvorby sítě jezdeckých stezek v ČR, mohou být po odsouhlasení Sekcí značení jezdeckých stezek Rady značení KČT brány jako regionální či místní jezdecké trasy.

Podle tohoto principu jsou pak vyznačeny stejným způsobem jako ostatní jezdecké trasy (zpravidla zelenou nebo žlutou barvou) a vybaveny potřebnými směrovkami a tabulkami. Pokud nezapadají do značení sítě jezdeckých stezek, bude se k nim přistupovat jako k místním okruhům, a značení i přístup k nim

Obr. č. 14 Značkař značící jezdeckou stezku

bude stejný jako u jízdářských okruhů. S městskými okruhy jsme se zatím v realitě nesečkala, protože nejsou moc obvyklé. Jedná se o nutné průjezdy městem.“¹⁷

„Trochu mimo oficiální značení jsou směrovky k soukromým podnikatelským cílům. Jejich umístění na trase je však žádoucí. Inicie a povolování je v kompetenci zřizovatele stezky a pro přehlednost je vhodné, aby se jednalo o směrovky shodného formátu se směrovkami pro pásové značení trasy. Tyto tabulky budou obsahovat text s cílovým místem a budou doplněny o piktogramy, které budou podávat informace o tom, co v daném místě nalezneme.“¹⁸

„Znalosti a zkušenosti v problematice projektování stezek jsou základním předpokladem pro vytvoření kvalitní sítě hipostepek. Celý komplex požadavků na tvorbu jezdeckých stezek musí být vědomě směřován k trvalosti a dlouhodobé udržitelnosti sítě stezek, s čímž jsou neodlučitelně spjaty požadavky kladené na samotné uživatele stezek (ohleduplnost, znalost a dodržování zásad a právních předpisů při vjíždění do volné krajiny a lesa, uvážení, za jakých klimatických podmínek vyjždět na stezky s ohledem na jejich udržitelnost apod.).“¹²

¹⁷ Podle metodiky vypracované: Mgr. Karlem Markvartem (KČT) a Lenkou Kerumovou (o. s. Jezdecké stezky) v březnu 2003.

¹⁸ Hipoturistika jako forma rekreace, str. 83-84

9 Provoz a údržba

„Údržba a komunikace je pravidelná (cyklická) péče za účelem zajištění její provozuschopnosti a prevence oprav. Součástí údržby je odstraňování drobných závad, preventivní opatření proti poškození jednotlivých částí cestního tělesa a zejména udržování všech odvodňovacích zařízení v činnosti.

U jezdeckých stezek se jedná spíše o údržbu sezónní, přesněji letní. Ta sestává z těchto činností:

1. údržba cesty a jejího zpevnění zahrnuje
 - opravu porušených míst
 - regulaci okolní vegetace
 - kontrolu čistoty (odstraňování koňského trusu je povinností majitele koně)
2. kontrola a údržba správného odvodnění tělesa stezky, tzn.
 - kontrolu příčného sklonu cesty a bezproblémový odvod srážkové vody z ní, aby se předešlo ničení cesty po deštivém počasí,
3. údržba cestních objektů spočívá v:
 - péči o úvaziště,
 - čistění svodnic jsou-li na stezce,
 - kontrole mostků a propustků,
4. údržba značení a směrových informačních tabulí obsahuje:
 - pravidelné překreslování značek
 - kontrolu, případně výměnu poškozených směrových cedulí a informačních tabulí a sloupků dle potřeby

Řešení systému údržby je nejjednodušší, zodpovídají-li za ni samotní uživatelé stezek, tedy majitelé a chovatelé koní. Nebo je řešení otázky na zřizovateli stezky (nejčastěji obec). Na páteřní stezce nesou zodpovědnost za stav úseku stezky mezi stanicemi vždy dvě sousední koňské stanice. U lokálních sítí závisí koordinace údržby stezky na domluvě zřizovatelů.¹⁹

¹⁹ Hipoturistika jako forma rekreace, str. 84-85

10 Možnosti financování

Možnosti financování jsou různé. V jiných krajích se to snažili řešit přes dotační programy na rozvoj venkova.

Pro občanské sdružení je získání finanční dotace velmi náročné. V podmínkách doposud stálo, že by muselo být majitelem nebo nájemcem všech pozemků, po kterých navrhovaná trasa vede a ještě i okolních pozemků. Místní akční skupina Mikroregionu Frýdlantsko připravuje optimalizaci výzev, proto doufáme, že se nám podaří jezdeckou stezku již brzy zafinancovat.

Náklady vyčísluji pouze orientačně a to podle zkušeností v jiných krajích:

- Projíždění stezky – zjištění podmínek povrchu, délky trasy, cena dle dohody za zapůjčení koně, přepravu a ustájení, pokud je to mimo dosah jezdecké stanice a také četnosti projíždění
- Administrativní příprava – zjištění majitelů pozemků, rozeslání dopisů pro majitele pozemků (viz. příloha č. 2), jejich odsouhlasení (viz. příloha č. 3), zakreslení do mapy. Cena asi 1 000 Kč/km. Záleží na počtu majitelů pozemků, velikosti pozemků atd.
Zatím jsem v tomto návrhu oslovila 117 majitelů pozemků s Lesy ČR, dále je potřeba jednat s Krajskou správou silnic Libereckého kraje i ředitelstvím silnic a dálnic a pozemkovým fondem ČR.
- Průměrné značení se pohybuje okolo 1 000 Kč/km. Záleží na členitosti terénu.
- Pokud je potřeba využijeme výrobu a instalaci směrovek, rozcestníků a sloupků. Využívají se, pokud není jiná možnost značení. Směrovky jezdce upozorňují na zajímavá místa, jejich cena je 220 Kč. Rozcestníky se používají, pokud stezka mění směr, cena 250 Kč. Cena sloupku je 200 Kč.
- Úvaziště: orientační cena za úvaziště je 3 500 Kč.
- Informační tabule: cena dle velikosti, grafického zpracování a povrchové úpravy 5 000 – 8 000 Kč.
- V ideálním případě by ještě došlo k vydání map jezdeckých stezek. Později by měla vycházet i aktualizovaná vydání (viz. příloha č. 9)

V mém návrhu mám vytipovaná 3 místa pro úvaziště (U Modřínů, na okraji Bulovky a jedno v Hajništi nedaleko Restaurace U Nádraží). Dále odhaduji umístění rozcestníku k rozcestí U Modřínu, kde se stezka větví. Terén je poměrně členitý, takže nepředpokládám potřebu sloupků. Při zachování nákladů na vyznačení stezky, která má délku 30 km, budu počítat 30 000 Kč jenom na značení. Na start a do cíle by bylo vhodné umístit informační tabuli s pravidly pohybu po jezdecké stezce a doplnit je informacemi o stezce. Celkové orientační náklady na značení stezky na trase Hejnice – Ves u Černous jsou 51 000 Kč.

11 Popis jezdecké stezky na Frýdlantsku

Mnou navrhovaná stezka vede územím, které z větší části není příliš turisticky zatíženo. Vede z turisticky známých Hejnic do Vsi u Černous, které se nachází na hranicích se sousedním Polskem (viz. příloha č. 1).

Úsek je vytipován pro jezdce na koních. Některé části, převážně okolí Bulovky, je možné projet i s kočárem či povozem. Ale tímto způsobem to nelze absolvovat v celé mnou navrhované délce, neboť v cestě jsou různé překážky (betonové panely), kudy by kočár neprojel. Myslím si, že by byla škoda, nevyužít pěkného terénu k rozvoji cestovního ruchu v této oblasti.

V minulých letech jsme měli možnost vidět rozestavěné westernové městečko, které se postupem času vyvíjelo. Celkově vzbuzovalo zájem. Na podzim roku 2010 o něm natáčela i televize. V průběhu roku 2011 však s největší pravděpodobností došlo k majetkoprávním neshodám a westernové městečko je v současné době v demolici. První dubnový víkend se tam ještě nacházely 3 objekty pomocníky majitele.

Myslím si, že je to škoda. Vít Chaloupka se snažil o zviditelnění Frýdlantska westernovým městečkem, do kterého vkládal své naděje a chtěl si splnit sen. Pro nás, jezdce na plánované stezce, bylo westernové městečko příjemným a tematickým zpestřením při našem putování.

Následuje seznámení s mým návrhem stezky, doplněné profilem trasy a fotkami z jejího několikerého projíždění.

11.1 Popis zajímavých míst na trase:

11.1.2 Historické objekty

- Hejnice, kostel navštívení panny Marie
- Lázně Libverda, Obří sud
- Ludvíkov, kostel sv. Petra a Pavla
- Ludvíkov, křižovatka – roubený domek

- Dolní Řasnice, Kovárna
- Krásný Les, kostel
- Bulovka, kostel
- Bulovka, kaplička sv. Vendelína
- Pertoltice, kostel
- Ves u Černous, kostel sv. Vavřince

11.1.3 Přírodní zajímavosti

Stromy:

- Hejnice, jilmy na skládce
- Lázně Libverda, jilmová cesta
- Z Lázní Libverda na Přebytek: Stromořadí javoru klenu, javoru mléče a jasanu ztepilého, obvod kmenů od 90 cm do 280 cm,
- Z Přebytku do Ludvíkova: Stromořadí javoru mléče, javoru klenu, javoru stříbrného, jírovce maďalu, obvod kmenů od 80 cm do 291 cm
- Ludvíkov, památné stromy u Hamplů
- Dolní Řasnice, 3 kleny na žluté turistické trase
- Ves u Černous, lípa u kostela sv. Vavřince

Vodní plochy:

- Bulovka, Na Výsluní
- Pertoltice, Eflerův rybník
- Černousy, Volavčí rybník
- Černousy, Vydří rybník

11.1.4 Kulturní zajímavosti

- Ves u Černous, Dvůr Hlaváč - muzeum, prodejna kozích sýrů, půjčovna horských kol
- Dolní Řasnice, kovárna a skanzen

Vyhledky:

- Hejnice, Hejnické madony

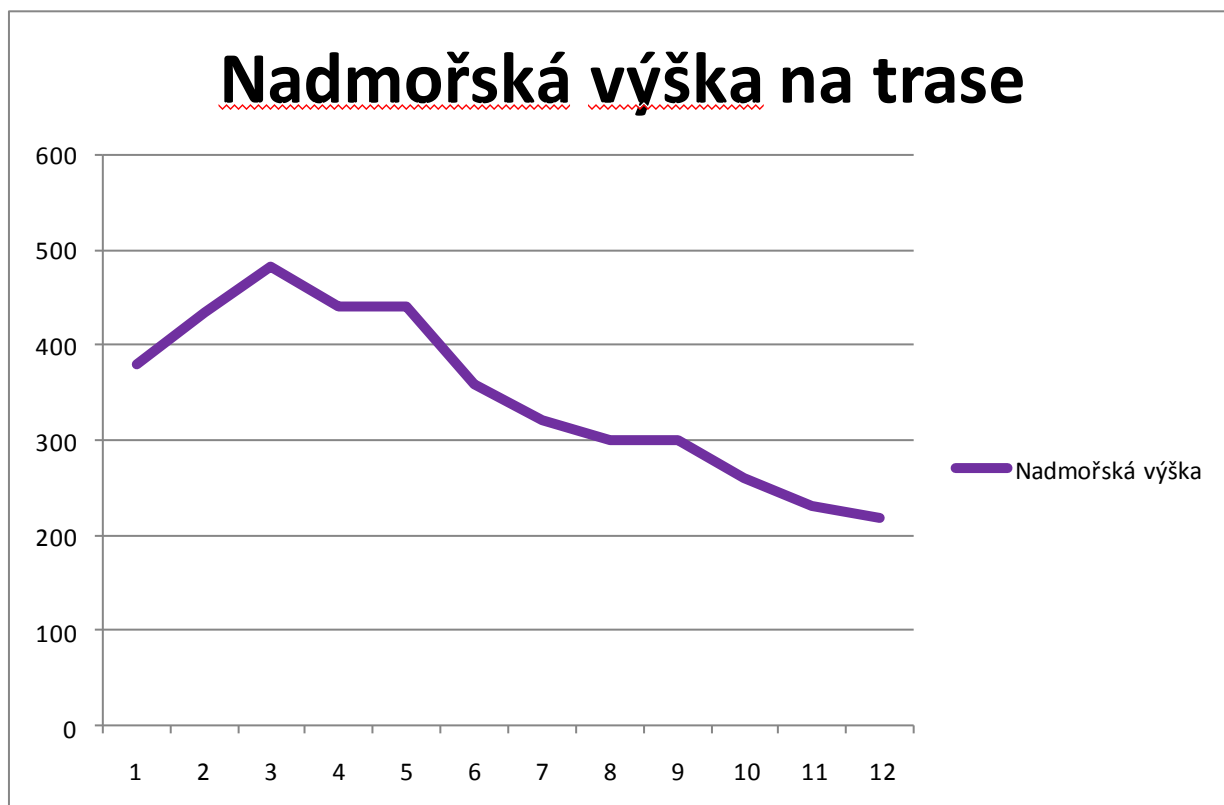
- Přebytek, Pekelské sázky

Pomníčky:

- Hejnice, Boží muka
- Ludvíkov, křížek a boží muka
- Ludvíkov, křižovatka u Dany
- Ludvíkov, k brodu
- Dolní Řasnice, pomník Hanse Kudliča
- Bulovka, pomník Hanse Kudliča

11.2 Profil trasy

Tabulka č. 2 Profil trasy na stezce

Vysvětlivky

1. Start Hejnice, jezdecká stanice
2. Lázně Libverda, Jilmová cesta
3. Lázně Libverda, Obří sud
4. Ludvíkov, křižovatka u Dany

5. Hajniště, rozcestí U Modřínů
6. Dolní Řasnice, kovárna
7. Dolní Řasnice, pomník Hanse Kudliča
8. Bulovka, hospoda U Juklů
9. Pertoltice, přejezd silnice
10. Černousy, hospoda U Kaštanu
11. Černousy, dřevosklad
12. Cíl, Dvůr Hlaváč, jezdecká stanice

12 Popis návrhu trasy

12.1 První úsek

Start – 1. kilometr

Start je ve vlastní jezdecké stanici u Jelena v Hejnicích.

Kontakt: mobil: 604 687 363, email: ivca.Bianka@seznam.cz

Stezka vede při okrajích luk, napojení umožňuje městská cesta, na kterou již je vydán souhlas. Po 300 m narazíme na místní skládku, v jejímž okolí můžeme spatřit jilmy horské, zasázené místní základní školou a boží muka.

Zde odbočíme vlevo po panelové cestě, z níž při nejbližší příležitosti vjedeme na louku. Na konci prvního kilometru je jeden z prudších kopců, který nás vyvede po polní cestě až ke hřbitovu v Lázních Libverda. Zde je první z Libverdských vyhlídek, Hejnické madony (cestou se můžeme dotknout 2 z 5 legend, viz. příloha č. 5). Zde je výhled na Hejnice a okolní masiv Jizerských hor.

Obr. č. 15 Start z Jezdecké stanice U Jelena

1. - 2. kilometr

Následuje klesání po louce u hřbitova. Po levé straně můžeme shlédnout poměrně mladé jilmové stromořadí. Napojíme se na obecní cestu, po které se dostaneme na křižovatku, kde odbočíme doprava. Následuje napojení na krajskou silnici až do zatáčky zvané Obratiště.

3. – 4. kilometr

Spatříme alej, která je chráněná. Pokračujeme po hlavní silnici, za Obratištěm uvidíme vjezd na louku po pravé straně.

Jedeme k místní zajímavosti Obřimu sudu, což je pozoruhodná stavba ve tvaru sudu. Patří mezi turisticky nejoblíbenější místo Jizerských hor. Můžeme se zde zastavit a pokochat se pohledem po okolí. V tomto místě bychom měli dbát zvýšené opatrnosti, protože zde je nástupní místo pro sigltrek²⁰ a hrozí střet s cyklisty. V tomto úseku překonáváme nejvyšší převýšení, dále již bude profil trasy převážně klesat.

²⁰ Singltrek jsou úzké přírodní stezky projektované a budované dle speciální a léty prověřené metodiky, díky které se singltrek stává uceleným produktem pro rekreaci v přírodě. Singltrek se vlní mezi stromy, nikdy nevede dlouho rovně, příliš z kopce ani do kopce. Respektuje tak lesní prostředí a dělá vše pro to, aby si široká škála návštěvníků užila jízdu v přírodě. Zdroj www.singltrekpodsmrkem.cz

4. – 5. kilometr

Za Obřím sudem pokračujeme po louce při stromořadí, ale jen k prvnímu stavení Přebýtku. Zde pobídneme koně k překonání strouhy a nacházíme se na silnici. Po levé straně vidíme poslední ze souboru značených míst a to vyhlídku Pekelské sázky. U všech vyhlídek jsou nově přidělané sochy z akce dřevosochání, kterou pořádá obec Lázně Libverda. Jedeme ještě asi 100 metrů po silnici, kde naproti bílému domu odbočíme vlevo a jedeme podél pastviny. Na dalším rozcestí odbočíme vlevo mezi domy. Po chvíli nás přivítá písková cesta, která se nás bude snažit zlákat k rychlejší jízdě. Té nepodlehne, protože budeme odbočovat z kopce dolů, k potoku. Cestou si můžeme přehlédnout další chráněné stromořadí javorů a jasanů s obvody kmenů mezi 90 a 280 centimetry, ke kterému brzy zavítáme.

Obr. č. 16 Na vyhlídce pekelské sázky

5. - 6. kilometr

Od potoka pojedeme po polní cestě k silnici, přejdeme ji a vychutnáme si louku se stromořadím. V zatáčce uvidíme po levé straně boží muka. U záchytného bodu, kterým je šedá autobusová zastávka Jednota, odbočíme vlevo, opět přejdeme silnici a zadem, po pozemcích Nového Města pod Smrkem se vydáváme do Ludvíkova. Zde je možnost odbočení do jezdecké stanice Horse & Holiday.

Kontakt: pevná linka: 482 325 610, email: info@ludvikovcz.com.

6. – 8. kilometr

Na křižovatce je po pravé straně je možné u kaštanu vidět další boží muka. Po levé straně uvidíme jezdecký areál se skokovým materiálem. My však pokračujeme po pravé straně na louku. Po levé straně vidíme u žlutého statku vyčnívající mohutné stromy lípu malolistou (obvod kmene 450 cm), jírovec maďal (obvod kmene 385 cm) a buk lesní (obvod kmene 375 cm), které jsou chráněné. Po louce se dáme mírně vpravo, (po levé straně je opět možno vidět dvoje boží muka) na jejím konci nás přivítá brod, v němž koně naleznou občerstvení. Za brodem pojedeme vlevo. Napojíme se na silničku, protože po louce, po které jsme přijeli, je elektrický ohradník!

Přejdeme koleje a přivítá nás hospůdka.

Kontakt: Restaurace u nádraží: pevná linka: 482 325 264

Je hojně využívána místními účastníky. Koně možno uvázat u sloupů, reklamní cedule či stromů v jejich blízkosti. Do budoucna by zde bylo vhodné zřídit úvaziště a to jako podpora místního podnikatele.

Obr. č. 17 Jezdec u restaurace U Nádraží v Hajništi

8. – 9. kilometr

Po občerstvení pojedeme doprava, zpočátku podél plotu, po té se můžeme napojit na okraj vlhkých luk. Cesta vyústí v obci Hajniště u hlavní silnice Nové Město – Frýdlant. Tu přejdeme mírně vpravo na cestu.

9. – 10. kilometr

Po obecním měkkém travnatém pásu se dostaneme ke kolejím, kde začínají pozemky Lesů ČR. Za kolejemi je asi 200 m dlouhý úsek, kde je zřetelné poškození cesty po povodních ze srpna 2010. Mírným stoupáním dojedeme k rozcestí U Modřínů. Přístřešek je již vybudován, na úvaziště je také dostatek místa. Nově se zde plánuje rozšíření sigltreku, situaci je nutné sledovat na webových stránkách.

Zde plánujeme úvaziště (svačinu s sebou na koně), je možné se odsud napojit na návrh jezdecké stezky do Jindřichovic pod Smrkem, která by měla mít návaznost až do Polska (Pobiedna).

Obr. č. 18 Rozcestí U Modřínů je již vybaveno přístřeškem

12.2 Druhý úsek

10. – 11. kilometr

Dále pokračujeme směrem dolů z kopce až do zatáčky, kdy Kamennou cestu opustíme a pokračujeme po cestě s travnatým středem.

Vychutnáváme si jízdu lesem. Ta nás zavede kolem krmelce ke kolejím až na cestu mezi Hajništěm a Dolní Řasnicí.

11. – 12. kilometr

Z té odbočíme na pole. Při vzdálenější okraji silničky kopírujeme pole. Následuje vjezd do obce Dolní Řasnice.

12. – 17. kilometr

Původní návrh stezky narazil na odpor vlastníka, který odmítá souhlasit pro vlastnické zájmy, jako je hospodaření na pozemcích.

Proto návrh vede kolem vznikajícího skanzenu a historické chlouby obce Dolní Řasnice, kovárny (viz. příloha č. 6). K obojímu přijedeme po vedlejší cestě tzv. „Lípákem“.

Kontakt na prohlídku mobil: p. Maršálek: 603 903 238,

email: Ceskysvet@seznam.cz

Odtud musíme ještě kus po silnici. Celkem nás čeká asi 1800 metrů po tvrdém povrchu, což už je vzdálenost, že by jezdec mohl sesednout a odlehčit svému koni. U pomníku Hanse Kudliča (viz. příloha č. 7)

odbočíme doprava a napojíme se na polní cestu, která nás dovede do lesa.

V brodě dáme koním napít. Na konci 17. kilometru je výjezd z lesa, možnost praktického uvázání koní.

Obr. č. 19 Odpočinek

17. – 18. kilometr

Dále naše cesta pokračuje po cestě, pro koně příjemné s travnatým středem. Dále pak zpevněná cesta s měkkým krajem, který je majetkem obce Bulovka. Souhlas byl již vydán. Na vrcholu kopce je krásný výhled na kostel i cestu, která vede za ním na Šibeniční vrch. Tímto místem budeme zanedlouho projíždět.

18. – 19. kilometr

Nejprve musíme klesat dolů k rybníku Na Výsluní, můžeme jet po okraji louky. Dojedeme na křižovatku, na které se dáme doprava a pokračujeme po hlavní silnici kolem hospody u Juklů, kde je možnost občerstvení.

Kontakt: Jana Krupková, mobil: 607 735 360

Dále kolem pomníku Hanse Kudlicha. U pomníku (viz. příloha č. 7) jsme přesně v polovině našeho putování. Hans Kudlich se během svého života zasloužil o zrušení nevolnictví. Za pomníkem odbočíme šikmo vlevo, asi 150 m podél zeleného plotu za základní školou. Omezíme tak pohyb po silnici.

Dojdeme na místo, kde je obecní úřad, pošta a nedaleko i obchod.

Kontakt: obchod s potravinami, pevná linka: 482 343 030.

V Bulovce se nachází farma Zadákových s chovem chladnokrevných koní. Hlavní náplní práce farmy je chov norických a českomoravských belgických koní. Dále se zabývá agroturistikou, je zde možné přenocovat i s koněm. Farma Bulovka slouží i jako připouštěcí stanice plemenných hřebců. Pořádají se tam různé akce, jako je den koní, kvalifikace na mistrovství České republiky v těžkém tahu, rodeo a tradiční Hubertovy jízdy.

Kontakt: Farma-Bulovka, Bulovka 85, 464 01 Frýdlant v Čechách,
mobil: 728 042 198, e-mail: daniela.kodadova@seznam.cz

V případě kratšího výletu je možné přenocování.

19. – 20. kilometr

Míjíme kostel v Bulovce. Na 19,5 kilometru se před námi objeví další drobná památka Frýdlantska, kaplička sv. Vendelína. Další cesta vede mezi poli na Šibeniční vrch.

Obr. č. 20 Jezdci u kapličky svatého Vendelína

12.3 Třetí úsek

20. – 21. kilometr

Polní cesta v majetku obce, při výjezdu je vhodné místo k vybudování úvaziště ve směru Hejnice – Černousy, Ves. Okraj lesíka tvoří příjemný stín. Odsud je kruhovitý výhled na hory.

Obr. č. 21 Cesta mezi Bulovkou a Pertolticemi

21. – 22. kilometr

Z polní cesty se dostáváme na zpevněnou cestu, již na katastru Horních Pertoltic. Po půl kilometru mineme označení turistické stezky. Jedeme dále k Eflerovu rybníku, kde je krátký úsek souběžný s cyklostezkou.

22. – 23. kilometr

U statku odbočíme doleva a pokračujeme stále starší asfaltkou mezi poli. Odtamtud je velmi hezký výhled na Pertoltice, včetně kostela.

23. – 24. kilometr

Na konci této asfaltky spatříme nejprve alej, po té frekventovanou silnici první třídy, číslo 13. Na 23,3 km navíc máme přes cestu betonové panely, proto by byla tato cesta nevhodná pro bryčku či kočár. Panely je možné překročit nebo objet příkopem a rizikové místo rychle překonat. Napojíme se na cestu v louce, držíme se jí, a zahýbáme mírně doprava.

Obr. č. 22 přejíždění panelů u silnice č. 13

24. – 25. kilometr

Na okraji lesa spatříme posed, za ním pokračuje do lesa cesta (na 24,4 km), po které se vydáme.

Obr. č. 23 Cesta k posedu

25. – 27. kilometr

Ke konci lesní cesty je možné dát koním napít z potůčku po pravé straně. Výjezd z lesa je na 25,3 km. Pak nás přivítají rozlehlé louky, které můžeme využít i ke cvalu. Po obecní cestě se dostaneme na asfaltku.

Pokud nedostanu souhlasy majitelů pozemků, existuje varianta po obecní cestě kolem pískovny.

Obr. č. 24 Jezdci v pískovně

27. – 28. kilometr

Vyjedeme na asfaltové cestě, po které dojedeme za zatáčku. Cestou mineme hospodu U Kaštanu.

Kontakt: Hospoda U Kaštanu, slečna Šárka Šemberková, mobil: 723 805 538

Za ní je možno odbočit vlevo na louku směrem k bohužel již bývalému westernovému městečku. Je v majetku kulturisty a dietologa Víta Chaloupky.

Kontakt: Černousy – westernové městečko, mobil: 602 390 846,

email: vit.chaloupka@centrum.cz

Za ním přejdeme silničku, pokocháme se pohledem na lipovou alej a pokračujeme asi 200 metrů rovně. Míjíme poslední klesání celodenního putování, a otvírá se z něj pěkný pohled na krajinu sousedního Polska. Pak se po cestě dáme doleva dolů, cestu nám po pravé straně lemují hraniční cedule. Je možné jet od westernového městečka po obecní cestě a zastavit se v obchodě u kolejí.

Obchod s potravinami, kontakt: paní Věra Vokurková, mobil: 606 183 048

Obr. č. 25 Průjezd westernovým městečkem byl pro jezdce zpestřením, bohužel se městečko ruší

27. – 28. kilometr

Přejdeme železniční koleje a pokračujeme po silnici. Přejdeme nově opravený most (28,9 km).

Obr. č. 26 Ve Vsi, v pozadí kostel

28. – 29. kilometr

Po 200 metrech je možné odbočit ke kostelu sv. Vavřince.

Obr. č. 27 Kostel sv. Vavřince ve Vsi

Prohlédneme si památnou lípu (obvod kmene 374 cm) a zbývá nám posledních asi 700 metrů do cíle. Po pravé straně narazíme na místní hospůdku ve Vsi, do které se po obstarání koní můžeme vrátit.

Kontakt: Černousy – Ves, restaurace pod Lipou: Petr Hradecký: 482 312 104

Na křižovatce se dáme rovně, cesta ke statku s ekofarmou je značená. Trasa až k bráně je 29,9 km. Najdeme tam i muzeum, prodejnu kozích sýrů atd., půjčovnu horských kol,...

Kontakt: Černousy, Ves: Dvůr Hlaváč, mobil: 606 327 664,
email: anna.ondrejikova@seznam.cz

Podle požadavků na ustájení koní a ubytování jezdců se všichni ubytujeme. Pro jezdce je v nabídce ubytování od apartmánu až po spaní na seně. Koně si také přijdou na své, mohou být ve výběhu, v kruhovce, ve stodole či v boxech. Pokud je potřeba, předložíme modré průkazy koní. Od začátku trasy až ke stáji je naměřená délka trasy přesně 30 km.

Obr. č. 28 U slunečních hodin Dvora Hlaváče

13 Spolupráce s JSLK

K jezdeckým stezkám jsem se dostala blíže v létě 2007, kdy jsem projevila zájem o jezdecké stezky v Libereckém kraji. Postupně jsem byla seznámena s lidmi, kteří mají s koňmi něco společného, jako je pan Střelec, pan Zelníček nebo třeba Iveta Mikotová. Podnikli jsme i různé vyjížďky, vandry a zúčastnili jsme se několika akcí s koňmi.

Myšlenka vzniku jezdeckých stezek se nám zalíbila, a tak jsme začali hledat cesty vhodné pro koně tak, aby se propojili jezdecké stanice. Zatím je registrovaných 17 stanic (viz příloha č. 4). Z nichž jsme některé osobně vyzkoušela, a doufám, že jich bude přibývat. Moje jezdecká stanice se může stát výchozím bodem pro cestu do Albrechtic v Jizerských horách, na Prašný Dvůr k Liberci, na již zmíněnou cestu na Dvůr Hlaváč nebo na náročnější celodenní výlet do Buřan u Jablonce nad Jizerou. Rádi bychom do budoucna vedli stezku přes území celého Libereckého kraje přes Českolipsko do Ústeckého kraje, kde lze navázat na Polabskou jezdeckou stezku, a rozšířit tak možnosti putování i do jiných krajů. Také bychom chtěli využít Dvora Hlaváče pro příhraniční spolupráci s Polskem a Německem.

V Libereckém kraji dosud není vyznačená žádná stezka. Logicky postupuje od páteřní trasy k dílčím místním okruhům. V zásadě by měla navazovat na páteřní trasy v uvedených regionech. Pro Liberecký kraj navrhuji trasu, která byla výše zmíněna. Na koni máme projeto ještě mnoho jiných variant, které bychom chtěli v budoucnu zrealizovat.

14 Spolupráce s MASiF

S Místní akční skupinou Mikroregionu Frýdlantsko jsme navázali kontakt na podzim roku 2009 a to díky praxi, která byla velice užitečná. I po praxi jsme se věnovali tomuto zajímavému tématu. Díky spolupráci se mi konečně podařilo získat jeden ze stěžejních zdrojů a to brožuru Hipoturistika jako forma rekreace, lesní hospodářství, ochrana přírody a krajiny, fakta a střety, vydanou v roce 2009.

Díky kontaktům ze strany občanského sdružení a nabídky prostoru ze strany Místní akční skupiny jsme ve spolupráci uspořádali několik diskusních setkání s vysokou návštěvností a poměrně velkým úspěchem.

První jsme uspořádali koncem ledna 2010, které mělo veliký ohlas (viz. příloha č. 10). Promítli jsme prezentace o stanicích, úvazištích, ale také jsme diskutovali o problémech a o tom, co značená jezdecká stezka může přinést.

Nejčastěji jsem se setkala s těmito problémy:

- Málokdo věděl, že podobně jako pro turisty či cykloturisty vznikají stezky i pro jezdce na koních
- Neznalost základních pojmů (co je to jezdecká stezka, k čemu slouží; jezdecká stanice, úvaziště)
- Neinformovanost široké veřejnosti o občanském sdružení jezdecké stezky Libereckého kraje
- V některých případech jiné záměry, střety (singltrek, lesní hospodářství) se něčím takovým zabývat
- Ujasnění pojmů vyjíždky za komerčními účely s turisty a bezpečný průjezd krajinou na delší vzdálenosti

Následovalo druhé, tentokrát pracovní setkání, na které přišla již jen hrstka účastníků (viz. příloha č. 11.). Přesto bylo zajímavé. Změnili jsme například průjezd Bulovkou. Místo návrhu po soukromých loukách, které jsou v současnosti oploceny elektrickým ohradníkem, jsme zvolili polní cestu v Bulovce za kostelem.

Po té proběhlo jednání s Lesy ČR (viz. příloha č. 12), které bylo terminologicky náročné. Výše navrhovaná stezka bude v lese pouze na zkušební dobu.

Následovalo znovu setkání s Lesy ČR (viz. příloha č. 13) až do doby, kdy přestaly být na mnou navrhované trase v lesních úsecích změny. V jednom případě jsem ocenila fotodokumentaci z projíždění stezky, která se hodila.

Dále jsme ve spolupráci s MASiF připravili leták o jezdeckých stezkách. Díky dotaci byl i finančně zajištěn.

V zimních měsících roku 2011 proběhlo další setkání (viz. příloha č. 14.)

15 Spolupráce s E-rozvojem

Spolupráci se společností E-rozvoj jsem navázala na podzim roku 2010, kdy jsme si domluvili osobní schůzku. Poskytla jsem potřebné informace, které v tu dobu chyběly pro koncept o stezkách zaměřený na Liberecký kraj. Při další schůzce jsem si koncept prohlédla a domluvili jsme se na prvním větším setkání s vedením Libereckého kraje, zástupcem za lesy z oblastního inspektorátu Ludvíkem Lžičářem, zástupci cestovního ruchu a občanským sdružením Jezdecké stezky Libereckého kraje.

16 Závěr

Pro výlety na koňském hřbetě je Liberecký kraj pravým rájem. Frýdlantsko je mi blízké, protože jsem zde vyrůstala. Na navrhované stezce jsou objekty, kam je možné přijet a odpočinout si nebo i přenocovat. Z koňského hřbetu je možné cestou spatřit přírodní památky, historické objekty, památné stromy ještě několik božích muk a pomníčků.

Během své práce jsem zjistila, že literatury a dostupných informací je poměrně málo, a že záležitost tvorby a vzniku jezdecké stezky poměrně složitá a obsáhlá. Pomoc jsem obdržela od občanského sdružení Jezdecké stezky Libereckého kraje, a také přímo od sdružení Turistiky na koni, od zástupkyně Mileny Andrlové. V neposlední řadě také od Místní akční skupiny Mikroregionu Frýdlantsko. Velkým přínosem pro mě byla také praxe. Při první z nich, jsem jezdila s turisty na vyjížďky a s vedoucím panem Střelcem i na vícedenní výlety. Při listopadové praxi jsem využila možnosti jednání s dotčenými orgány, byť předběžně. Mezi tím jsem stezku několikrát projela, včetně všech optimalizací.

Podarilo se mi naplnit stanovené cíle a dosáhnout výsledků, které ani plánované nebyly. Stezku jsem od začátku koncipovala tak, aby mohla být skutečně vyznačena v terénu. Mapy stezek se zpracovávají zejména pro návštěvníky, kteří území neznají, i proto je nezbytné doplňovat mapy o informace, kontakty, pravidla. Místní lidé stezky znají, vědí o nebezpečných místech a limitech.

Pro jízdu po jezdecké stezce není nutné, aby návštěvníci byli vrcholovými sportovci v jízdě na koni. Někteří lidé, převážně z měst, by si rádi splnili sen, kdy by si mohli vychutnat potěšení z jízdy na koni v přírodě. Mohli obdivovat rozkvetlé stromy, vonící louky i šumící les. Při tom všem si ještě upevní vztah ke svému čtyřnohému příteli.

Podarilo se mi najít na rizikových či nevhodných místech objízdnu trasu, která je vhodnější než původní návrh. Díky spolupráci a finanční podpoře

MASiF se mi podařilo vydat leták Frýdlantsko z koňského hřbetu, která propaguje jezdecké stezky. Přispěli k tomu, že stezka bude v blízkém časovém horizontu vyznačena.

Za sdružení Jezdecké stezky Libereckého kraje, jsem vstoupila do spolupráce s firmou E-rozvoj, která pro Liberecký kraj zpracovává koncepci rozvoje venkovské turistiky se speciálním zaměřením na hipoturistiku. Díky této spolupráci bude občanské sdružení spolupracovat s odborem cestovního ruchu Libereckého kraje a systematickým rozvojem hipoturistiky v Libereckém kraji. Záměr může rozšířit nabídku zajímavých turistických aktivit a cílů na Frýdlantsku. Do mého projektu se podařilo zařadit jezdeckou stanici v Ludvíkově, kterou jsem často využila při mapování z koňského hřbetu.

Pro stezku na Frýdlantsku existují stále určitá rizika na základě nesouhlasů majitelů dotčených pozemků. Zatím jsem jednala se všemi dotčenými městy a obcemi. Zpět jsem obdržela kladné stanovisko města Hejnice, dále 5 souhlasů soukromých vlastníků. Pokud bych já nebo občanské sdružení neobdržely všechny souhlasy, musely bychom navrhovaný projekt změnit přes jiné pozemky. U dotčených měst a obcí problémy se značením v předběžném jednání nebyly, naopak starostové obcí projevíli o tuto záležitost zájem, protože si uvědomují, že vyznačení stezky pomůže propagovat jejich obec. A já pevně věřím, že první jezdecká stezka na Frýdlantsku bude brzy úspěšně vyznačena.

17 Zusammenfassung

Das Thema meiner Absolventenarbeit ist ein Vorschlag für Wanderreiten in Frýdlantsko. Das Thema habe ich gewählt, weil ich gerne mehrtägige Reitausflüge ins Umland mache.

In dem Gebiet, wo ich wohne, ist das Gelände ideal zum Reiten. Es gibt große Wiesen, schöne Aussicht auf das Isergebirge, aber es gibt auch kleine historische Denkmäler. Wandern hat seinen eigenen Charme und kann vielen Leuten helfen sich zu entspannen und zu erholen.

Als ich die Gelegenheit hatte, eine Dissertation über mein Hobby zu schreiben, nutze ich diese aus. Ich wünschte daß die Menschen und Pferde, welche nach Frýdlantsko kommen und das Gebiet nicht kennen ohne Probleme wandern und reiten können.

Um neu Routen zu erstellen ist es wichtig, die Zustimmung der Landbesitzer zu erhalten sowie die Finanzierung gewährleistet zu haben.

Mein Vorschlag sieht eine Streckenlänge von 30 Kilometern vor. Der Weg führt von Hejnice zur polnischen Grenze nach Černousy. An der Route soll es Orte für Pausen und für Übernachtungen geben. Dies sollte kein Problem darstellen.

Ich glaube fest, dass alle gestellten Anträge, genehmigt werden.

Die von mir vorgeschlagene Route habe ich mehrmals mit meinem Pferd absolviert. Ich probierte verschiedene Varianten, bis es mir gelang, eine Ideale Route zu erstellen.

Dank der Zusammenarbeit und der Finanzhilfe von Podor Local Action Group Micro Frydlant konnte ich einen extra-Newsletter, herausgeben. Sein Name ist Frýdlantsko vom Pferdesattel betrachtet.

Meine Praktikum in Frýdlant empfand ich sehr positiv. Es brachte mir neue Erfahrung und Wissen zu diesem Thema.

18 Seznam použitých zkratek

Atd. – a tak dále

cm – centimetr

CK – cestovní kancelář

CR – cestovní ruch

ČR – Česká republika

č. – číslo

CHKO – chráněná krajinná oblast

JSLK – Jezdecké stezky Libereckého kraje

KČT – Klub českých turistů

Kč – koruna česká

km – kilometr

MASiF – místní akční skupina Mikroregionu Frýdlantsko

m – metr

mm – milimetr

NP – národní park

Obr. č. – obrázek číslo

o. s. – občanské sdružení

Pozn. – poznámka

SZeŠ – Střední zemědělská škola

tzv. – tak zvaně

19 Přehled použité literatury a zdroje informací

Ing. Marie Stříbrná, 2005. Venkovská turistika a agroturistika

Ing. Milena Andrllová, 2008. Na koni křížem krážem po Česku

Karol Hollý, 2003. Jezdecká turistika

Sborník referátů, 2009. Hipoturistika jako forma rekreace, lesní hospodářství, ochrana přírody a krajiny, fakta a střety

Internetové odkazy:

- www.jslk.wbs.cz
- www.aopk.cz
- www.mapy.cz
- <http://www.hippostezky-vc.info/>
- www.singltrekpodsmrkem.cz
- http://www.kraj-lbc.cz/public/kopk_a_44_892beba6c9.pdf strana 31
- <http://stovi.info/pomnicky/soubory/kudldxft.htm>
- <http://stovi.info/pomnicky/soubory/kudbdxft.htm>
- <http://www.drobnepamatky.estranky.cz/clanky/pomniky/hans-kudlich---bulovka.html>
- <http://www.dolni-rasnice.cz/fotos/pomnik-hanse-kudlicha/>
- www.ceskysvet.info
- <http://stovi.info/pomnicky/>
- www.laznelibverda.cz
- www.obrisud.cz
- <http://www.ob-vis.net/>
- www.hlavacuvdvur.wbs.cz

Další zdroje:

Materiály občanského sdružení Jezdecké stezky Libereckého kraje

Skriptu Agroturistiky – VOŠ rozvoje venkova, Hořice, 2. ročník

Katalog CK Kudrna 2011, str. 7-8

Agroturistika – sešit SZeŠ Lanškroun, 4. ročník, str. 4-5

Chov koní - sešit SZeŠ Lanškroun, 4. ročník, str. 15

Obrázky: foto Iveta Jelínková a archiv občanského sdružení Jezdecké stezky Libereckého kraje

20 Seznam příloh

- Příloha č. 1 Zakreslení stezky do mapy, měřítko 1:50 000
- Příloha č. 2 Dopis majitelům pozemků
- Příloha č. 3 Formulář souhlasu pro majitele pozemků
- Příloha č. 4 Seznam jezdeckých stanic v Libereckém kraji
- Příloha č. 5 Vyhlídky nad Libverdou
- Příloha č. 6 Návštěva kovárny v Dolní Řasnici
- Příloha č. 7 Hans Kudlich a jeho pomníky
- Příloha č. 8 Ukázka značení v terénu
- Příloha č. 9 Ukázka vydaných map
- Příloha č. 10 Zápis č. 100123 z pracovního jednání MASiF
- Příloha č. 11 Zápis č. 100507 z pracovního jednání MASiF
- Příloha č. 12 Zápis č. 100629 z pracovního jednání MASiF s Lesy ČR
- Příloha č. 13 Zápis č. 101001 z pracovního jednání MASiF s Lesy ČR
- Příloha č. 14 Zápis č. 110219 z pracovního jednání MASiF
- Příloha č. 15 Prohlášení o mlčenlivosti
- Příloha č. 16 Souhlas s půjčováním